

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIETARD

BELEG VAN OOSTENDE 1601-1604 - HET NIEUWE TROJE 1604

Reeds vanaf 1603 was men begonnen in de vesting van Oostende verkleiningsdoorsnijdingen aan te brengen. Vanaf juli 1604 werd de derde en laatste binnenvesting van Oostende door de belegerden in gebruik genomen en versterkt en was gelegen tussen het tegenwoordige Wapenplein en de Visserskaai.

Bij het ontwerpen van de wallen van dit laatste verdedigingsbolwerk had men een tekort aan materialen, doch na een luidruchtige krijgsraad werd besloten dat men ter versterking van dit bolwerk zou gebruik maken van de lijken van de gevallen vijand en van de eigen troepen. Een premie van 15 Stuivers werd uitgeschreven voor het aanbrengen van elk lijk.

Op 19 juli 1604 begonnen de belegeraars met 38 stukken geschut op een lijn geplaatst het 2de vestingsbolwerk onder vuur te nemen. Deze versterkingen die tegen dit hels kanonvuur niet opgewassen waren, werden na een beschieting van ruim 3 uur in puin gelegd. Deze eerste doorsnijding van de stad werd door zijn bewoners het "Nieuwe Troje" genaamd.

De Spaanse troepen, in hun overwinningsroes, dachten reeds de volledige overwinning in handen te hebben en keken nogal verwonderd op naar een 3de en trouwens laatste verdedigingswal van de vesting. Dit ultieme bolwerk werd door de belegerden bestempeld als het "Kleine Troje".

De toestand van de belegerden was alles behalve rooskleurig en benijdenswaardig.

Door de dagelijkse en ononderbroken stormlopen van de Spaanse troepen op dit Kleine Troje, werd deze vesting van recente makelij en slecht materiaal, traag maar zeker tot puin geschoten.

Ondanks deze toestand was het moreel peil van de belegerden zeer hoog. Op 13 september 1604 ontvingen de Staten Generaal een bericht uit Oostende, dat er niet meer dan 1.800 gezonde soldaten waren in dit laatste bolwerk. Onmiddellijk werd hen door Prins Maurits de nodige verse troepen beloofd en tevens de ontzetting van alle aanwezige gekwetsten.

Dit bericht was zeer lovend voor de belegerden en hen werd daadwerkelijk hulp gestuurd.

Ter dezer gelegenheid werd een zilveren en koperen penning geslagen om de heldhaftigheid van de verdedigers van het Kleine Troje te herdenken.

1604 ZILVEREN EN KOPEREN PENNING Ø 33 mm VI : 33 - DUGN : 3582

R. * PRVDENS * TEMPORA * OBSERVAT * (Wapenschild van Zeeland).
(Voorzichtigheid. Tijd. Waarnemen).

Zandloper met datum langs weerszijden.

1604

V. Lauwertak in kransvorm met middenin :

* Wapenschild van Zeeland *

Z E L A

N D I A

Toren (Middelburg)

BELEG VAN OOSTENDE 1601-1604 - OVERGAVE VAN OOSTENDE 22 SEPTEMBER 1604

Vanaf 16 september 1604 begonnen de Spanjaarden de laatste bolwerken met nog meer vuurkracht te bestoken. Hun aanvallen waren vooral gericht om de bevoorrading door de Staten Generaal eens en voor altijd af te sluiten. Het doelwit van het vijandelijke vuur werd geconcentreerd op 2 fronten, de haven "Geule" en de derde vestingswal "Kleine Troje".

Op zondag 19 september begon men met de evacuatie van de ingezetenen van Oostende, van alle resterende kostbaarheden en het nog bruikbaar geschut; dit alles werd ingescheept en vervoerd naar Zeeland.

De Gouverneur van Oostende, Daniël de HARTAIN, Heer van Marquette, werd door een schrijven van de Staten Generaal toegestaan tot de onderhandelingen over te gaan voor een eventuele overgave van Oostende.

Op maandag 22 september werd de overgavetrommel "Chamade" geslagen en de Luitenant-Kolonel Adolf VAN GELDER en Kapitein Cornelis VAN ACHTHOVEN werden naar Markies Ambrosius SPINOLA gezonden om de onderhandelingen te starten. Ter zelfder tijd gingen 2 hoofdofficieren, de heren DE FOURICOURT en OTANNE, als gijzelaars naar Oostende.

Al gedurende het eerste contact met Ambrosius SPINOLA werden de 2 afgevaardigden met de meeste ridderlijkheid ontvangen en alles wat enigszins mogelijk was werd hen toegestaan. De Markies voerde geen onmogelijke voorwaarden aan tot de overgave en deze waren in de hoogste mate eervol voor de belegerden.

Het garnizoen van Oostende mocht de vesting verlaten op woensdag 22 september langs landszijde door de vijandelijke linies heen, met slaande trom en wapperende vaandels, met een toaal van 3.500 manschappen en met 4 stukken geschut.

Door de Markies Ambrosius SPINOLA werd aan de Gouverneur MARQUETTE en de officieren een feestmaal aangeboden, ondanks de langdurige en bittere vijandelikheden.

Op 23 september werden de troepen van het garnizoen van Oostende door Prins Maurits en de Staten Generaal opgewacht en ontvangen als overwinnaars en helden. Allen werden volgens rang en verdiensten geëerd en beloond.

Enkele dagen later bezochten de Aartshertogen de veroverde stad (of wat er nog van over bleef). Het aanzicht van deze verwoeste stad moest verschrikkelijk zijn geweest. Het beleg had 3 jaar en 83 dagen geduurd en tienduizenden doden geëist langs beide zijden.

De oude stad Oostende bestond niet meer en moest vanaf de grond terug opgebouwd worden.

Ter dezer gelegenheid werden verschillende zilveren en koperen penningen geslagen om dit langdurig beleg van Oostende te herdenken.

1604 ZILVEREN EN KOPEREN PENNING Ø 54 mm VI : 44

- R. + XPYΞEA . XAAKEIAN + ITANE + FLANDRIAM . LIBERAS . IBER ?
 (Goud voor koper, is het zo dat Spanje Vlaanderen bevrijd ?)
 Zicht op Oostende met het garnizoen die de plaats verlaat en de Spaanse troepen die erin trekken.
- V. Een streekkaart van Sluis met alle bijhorende dorpen.

1604 ZILVEREN EN KOPEREN PENNING Ø 54 mm VI : 45

- R. Zicht op Sluis met bijhorende dorpen en eilanden.
- V. Een tekst in 12 lijnen : zie afbeelding.
 (Door de gratie van God Almachtig en onder de leiding van de illustere Prins Maurits van Oranje en de Staten Generaal na Oostende gedurende 38 maanden verdedigd te hebben en na de Spaanse troepen in Cadsant, Ysendijk, Aardenburg en Sluis verslagen te hebben en 12 Spaanse galjoenen veroverd een gelukkige uitwisseling tegen de puinen van Oostende 1604).

1604 ZILVEREN EN KOPEREN PENNING Ø 30 mm VI : 49 - DUGN : 3588

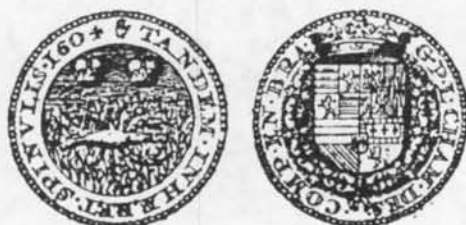
- R. SOLID DEO GLORIA CI) D CIIII
 (Allen Glorie aan God).
 Zicht op de stad Sluis.

- V. XPYΣEA . XAAKEIΩN .
 (Goud voor koper).
 Zicht op de vesting van Oostende.

1604 ZILVEREN EN KOPEREN PENNING Ø 29 mm VI : 56 - DUGN : 3592

- R. TANDEM . INHAERET . SPINVLIS . 1604
 (Spinola laat tenslotte niet los).
 Kreeft gevangen met er boven 2 kronen.
- V. G.P.L. CHAM.DES.COMP.EN.BRAB.
 Gekroonde wapenschilden van de Aartshertogen.

EEN ZELDZAME PUBLICATIE OVER OOSTENDE :

SOUVENIR D'OSTENDE VAN ED. HAEGHEMAN-WAGNER

In het Fonds "Ostendiana (Oostende, Plaatselijke Openbare Bibliotheek) berust onder het nr. S-755-3 een uitklapalbum (14 x 20 cm.) met rood-linnenkaft met reliëfversiering en voorop in gouddruk : Souvenir d'Ostende. Op de achterzijde is in reliëf ingedrukt : ED. HAEGHEMAN-WAGNER OSTENDE.

Binnenin 12 prenten, achtereenvolgens :

- Ostende. Les Estacades, entrée du port.
- Ostende. La plage et le phare.
- Ostende. L'Estacade.
- Hotel Royal Belge.
- Ostende. Kursal (sic).
- L'Ancien phare. Ostende.
- Ostende. Les Hotels et Bains.
- Ostende plage des bains.
- Pavillon du roi et Plage.
- Ostende. Le port (bassin) (zie afb.)
- La plage à midi.
- Baleine amenée à Ostende le 8 février 1885.

De laatste prent biedt meteen aanduidingen over de datering van dit prentenalbum : 1885 ten vroegste.